

Steven Rowley

Lily en de octopus

Vertaald door
Aleid van Eekelen-Benders

2016
AMSTERDAM

Voor Lily

De Wet voor de Wolven

*Dit is de Wet van de Jungle – even oud als de lucht.
Wie de wet bestudeert, kan wijsheid leren en tucht.
De wolf die haar gehoorzaamt zal aanzien verwerven.
Maar de wolf die de wet overtreedt, zal moeten sterven,
Want, als een boom die door een plant is omwonden,
Zo zijn de wolf en de roedel aan de wetten gebonden.*

– Rudyard Kipling

De octopus

Ik zie hem voor het eerst op een donderdag. Dat weet ik omdat mijn hond, Lily, en ik het op donderdagavond altijd over jongens hebben die we leuk vinden. Zij is twaalf in echte jaren, oftewel vierentachtig in hondenjaren. Ik ben tweeënveertig, oftewel tweehonderdvierennegentig in hondenjaren – maar ik zie er wel heel jong uit voor tweehonderdvierennegentig, want ik ben in prima conditie en krijg geregeld te horen dat ik best voor tweehonderdachtendertig kan doorgaan, oftewel vierendertig in echte jaren. Ik vertel dat van die leeftijden omdat we allebei een tikje onvolwassen zijn en meestal op jongere jongens vallen. We voeren eindeloze discussies over de Ryans. Ik ben een Gosling-man, terwijl zij een Reynolds-meisje is, ook al kan ze niet één film van hem noemen die ze een tweede keer zou willen zien. (Philippe hebben we jaren geleden laten vallen vanwege onenigheid over de uitspraak van zijn naam. Fie-lie-pié? Fie-líppe? En bovendien is hij niet zo vaak meer te zien.) Dan heb je de Matts en de Toms (Tommen?). Afhankelijk van wat voor week we achter de rug hebben gaat het tussen Bomer en Damon en Brady en Hardy. En dan nog de Bradleys, Cooper en Milton, maar die laatste is natuurlijk stukken ouder en allang dood, en ik snap niet goed waarom mijn hond steeds weer met

hem aankomt, behalve dat ze dol is op bordspelletjes, die we op vrijdag altijd spelen.

Hoe dan ook, op de donderdag waar het om gaat hebben we het over de Chrissen: Hemsworth en Evans en Pine. Lily stelt net achteloos voor om Chris Pratt er ook bij te nemen als ik de octopus opmerk. Het gebeurt niet vaak dat je een octopus van dichtbij ziet, laat staan in je woonkamer, laat staan eentje die als een feesthoedje boven op de kop van je hond zit, dus ik ben meteen van slag. Ik kan hem goed zien omdat Lily en ik allebei aan een uiteinde van de bank zitten, allebei met een kussen, ik in kleermakerszit en zij zo'n beetje als de MGM-leeuw.

'Lily!'

'Chris Pratt hoeft er niet per se bij, het was maar een ideetje,' zegt ze.

'Nee – wat is dat op je kop?' vraag ik. Twee octopusarmen hangen als kinbanden langs haar snuit.

'Waar?'

'Hoezo, waar? Daar. Rechts boven je slaap.'

Lily geeft niet meteen antwoord. Ze kijkt me even aan, met haar ogen recht op de mijne gericht. Ze wendt haar blik alleen een moment af om naar de octopus te kijken. 'O. Dát.'

'Ja. Dát.'

Meteten buig ik naar voren en grijp haar snuit vast, zoals ik deed toen ze nog een pup was en altijd maar blafte, zo opgewonden over het bestaan van al het nieuwe dat ze tegenkwam dat ze haar enthousiasme wel moest uitzingen in scherpe staccato noten: MOET! JE! DIT! ZIEN! ZOIETS! FANTASTISCH! HEB! IK! NOG! NOOIT! GEZIEN! WAT! EEN! PRACHTIGE! TIJD! OM! IN! TE! LEVEN! Toen we nog maar net samenwoonden speelde ze het een keer klaar om in de tijd dat ik onder de douche stond al mijn schoenen, maatje 47, drie kamers verder boven aan de trap neer te zetten. Toen ik vroeg waarom spatte de overtuiging van haar antwoord af: DIE! DINGEN! DIE! JIJ! AAN! JE! VOETEN! DOET! HO-

REN! DICHTER! BIJ! DE! TRAP! Bruisend van uitbundigheid en ideeën.

Ik trek haar dichterbij naar me toe en draai haar kop naar opzij om haar eens goed te bekijken. Geïrriteerd schenkt ze me de meest zijdelingse blik die ze kan opbrengen; ze baalt van de molestatie, de ongewenste aandacht en mijn onhandigheid als grote, domme mensenman.

De octopus heeft stevig beet en klemt zich vast boven haar oog. Het duurt even, maar dan heb ik genoeg moed verzameld om erin te porren. Hij is harder dan ik zou hebben gedacht. Heeft minder van een waterballon, meer van... bot. Hij voelt onderhuids aan, en toch zit hij daar open en bloot, zodat iedereen hem kan zien. Ik draai Lily's kop rond om zijn armen te tellen en ja hoor, het zijn er acht. De octopus lijkt zowel kwaad als misplaatst. 'Agressief' is misschien een beter woord. Alsof hij zichzelf aankondigt en zijn ruimte opeist. Ik ga niet liegen. Hij is even angstaanjagend als verbijsterend. Ik heb eens ergens een filmpje gezien van een octopus die zich zo goed op de oceaانبodem wist te camoufleren dat hij volkomen onzichtbaar was, tot er een onfortuinlijke wulk of krab of slak langskwam en hij opdook, om met dodelijke precisie toe te slaan. Ik weet nog dat ik die video alsmaar opnieuw keek om te zien of ik de verstopte octopus kon vinden. Na talloze keren kijken kon ik hem vaag aanduiden, voelde ik zijn energie, zijn geloof, zijn voornemen om aan te vallen, ook al kon ik hem niet precies onderscheiden. Als je hem eenmaal had gezien kon je hem eigenlijk niet meer níét zien – al bleef je onder de indruk van zijn vermogen zich in het volle zicht zo volmaakt te verbergen.

Dit is net zoiets.

Nu ik hem heb gezien kan ik hem niet meer níét zien, en de octopus verandert Lily's hele snuit. Een snuit die ik altijd erg knap heb gevonden, een nobel en klassiek hondenprofiel, dat alleen een beetje bedorven werd door dat idiote teckellijf.

Maar toch, die snuit! Volmaakt in zijn symmetrie. Als je haar oren naar achteren trok leek het net een kleine bowlingpin met een superzacht mahoniekleurig vachtje erom. Nu heeft ze qua vorm minder van een pin, maar ziet ze er wel uit alsof ze jarenlang in die functie heeft dienstgedaan: er zit een bult op haar kop alsof ze echt de eerste pin is geweest in een opstelling van tien.

Als Lily twee keer met opengesperde neusgaten naar me snuift dringt tot me door dat ik haar snuit nog steeds vasthoud. Ik laat haar los in de wetenschap dat ze razend is om die hele vernederende vertoning.

‘Ik wil er niet over praten,’ zegt ze, en ze buigt haar kop om aan iets jeukends op haar buik te knagen.

‘Maar ik wel.’

Waar ik vooral over wil praten is hoe dit heeft kunnen gebeuren zonder dat het me ooit eerder is opgevallen. Hoe kon ik verantwoordelijk zijn voor elk aspect van haar dagelijks leven en welzijn – voer, water, lichaamsbeweging, speeltjes, kauwstaafjes, binnen, buiten, medicatie, uitlaten, amusement, knuffelen, affectie, liefde – zonder te merken dat ze op de ene kant van haar kop een octopus heeft zitten, waardoor die kop onrustbarend in omvang toegenomen lijkt? De octopus is een meester in vermommingen, hou ik mezelf voor; het is zijn doel onopgemerkt te blijven. Maar al terwijl ik dat stilletjes in gedachten zeg vraag ik me af waarom ik mezelf daar zo makkelijk mee weg laat komen.

‘Doet het pijn?’

Een zucht. Een uitademing. Toen Lily jong was maakte ze in haar slaap soms net zo’n geluidje, meestal vlak voordat haar pootjes begonnen te rennen, de inleiding tot een mooie droom waarin ze eekhoorns of vogels achternazat of op een eindeloos goudgeel strand over het warme zand draafde. Waarom weet ik niet, maar ik moet aan Ethan Hawke denken toen hij de vas-

te, op Bernard Pivot geïnspireerde vragenlijst beantwoordde waarmee elke aflevering van *Inside the Actors Studio* werd beëindigd: ‘Wat is je lievelingsgeluid?’

Zuchtende puppy’s, zei Ethan.

Ja! Wat een prachtige combinatie, zuchtende puppy’s. Alsof warme, slapende puppy’s reden tot zuchten hebben: iets betreurenswaardigs of vermoeidheid of ergernis. En toch zuchten ze voortdurend! Blazen ze zoete, onschuldige adem uit. Maar deze zucht is anders. Een subtiel verschil. Een onge oefend oor zou het misschien niet eens opvangen, maar ik ken Lily zo goed als je een ander levend wezen volgens mij maar kúnt kennen, dus ik hoor het. Er zit iets zwaars in. Iets knarserigs. Het is bewolkt in haar wereld; er rust een last op haar schouders.

Ik vraag het nog eens: ‘Doet het pijn?’

Haar antwoord komt traag, na lang en weloverwogen nadenken. ‘Soms.’

Het allerfijnste van honden is dat ze zomaar weten wanneer je ze het hardst nodig hebt, en dat ze dan alles waar ze mee bezig zijn in de steek laten om een poosje bij je te komen zitten. Ik hoef niet verder aan te dringen bij Lily. Ik kan doen wat ze ik-weet-niet-hoe-vaak voor mij heeft gedaan, bij een gebroken hart, ziekte, depressie en dagen dat ik me zomaar onprettig en onbehaaglijk voelde. Ik kan rustig naast haar gaan zitten, met onze lichamen net dicht genoeg bij elkaar om warmte door te geven, de vibrerende energie te delen van alles wat leeft, tot onze ademhaling vertraagt en hetzelfde ritme aanneemt als die van de ander, zoals altijd gebeurt wanneer we heel rustig bij elkaar zitten.

Ik knijp in het vel op haar nek zoals ik me voorstel dat haar moeder ooit deed om haar te dragen toen ze nog een pup was.

‘Er is wind op komst,’ zeg ik tegen haar. Ik trotseer de blik van de octopus voor zover ik dat durf, en vrees dat er meer waarheid in die uitspraak schuilt dan me lief is. Mijn doel is

vooral Lily een voorzetje te geven voor haar lievelingscitaat uit *Elizabeth: The Golden Age*. Die film hebben we geen van beiden daadwerkelijk gezien, maar toen hij in de bioscopen draaide kwam dit stukje dialoog eindeloos langs in de reclames, en dan lagen wij altijd dubbel van het lachen als we Cate Blanchett bulderend tekeer hoorden gaan als de ‘maagdelijke koningin’. Mijn hond is perfect als Cate Blanchett-imitator.

Lily veert een klein beetje op en komt op het juiste moment met haar weerwoord: ‘Ook ik kan de wind bevelen, mijnheer! Ik heb een orkaan in me die Spanje weg zal vagen als u het waagt mij op de proef te stellen! Al komen ze met hellelegers, ze komen er níét langs!’

Het is goed geprobeerd, en dat doet ze voor mij. Maar als ik eerlijk ben: ze is weleens beter geweest. Instinctief weet ze vermoedelijk al wat mij in rap tempo duidelijk wordt: zij is de wulk, zij is de krab, zij is de slak.

De octopus heeft honger.

En hij krijgt haar te pakken.

Camouflage

Vrijdagmiddag

De spreekkamer van mijn therapeut is geschilderd in de kleur van ongezouten boter. Daar op de bank, die zonder die ene kapotte veer echt lekker zou zitten, heb ik al vaak overwogen die hele kamer met bruine suiker, bloem, vanille en brokjes chocolade erbij in een mengkom te kieperen. Als ik me erger, als ik het gevoel heb het beter te weten dan de mensen om me heen, dan snak ik naar koekjes. Bros vanbuiten, stevig vanbinnen: versgebakken chocolate chip cookies, nog warm van de oven, de chocolade zacht maar niet gesmolten. Geen idee waar die behoefte aan troostvoer vandaan komt, maar er bestaat een uitspraak van Koekiemonster die altijd in mijn hoofd is blijven zitten: ‘Vandaag geniet ik van elk moment, behalve als het een vervelend moment is, dan eet ik een koekje.’ Hoewel het niet mijn gewoonte is al mijn mantra’s te ontlenen aan blauwe monsters met uitpuilende ogen heeft deze wortel geschoten. De afgelopen tijd snak ik vaak naar koekjes.

Mijn therapeut heet Jenny, een naam die je eigenlijk niet zou moeten accepteren bij een therapeut. Nooit. Een atleet mischien. De vrouw van Forrest Gump, oké. Iemand die in zo’n frozen-yogurtzaak werkt waar je je eigen yoghurt pompt en zij die alleen maar hoeven te wegen en dan nog vinden dat ze een

zware baan hebben. Maar geen therapeut. Ik geloof gewoon niet dat mensen een Jenny serieus nemen. Ter illustratie: ik heet Edward Flask, maar iedereen noemt me Ted – daar sta ik op, want vroeger, toen het nog Ed was, maakten ze daar op school altijd ‘Eddie Eng’ van omdat ik nogal bangelijk was en veel dingen eng vond. Ik zie mijn naam in Jenny’s handschrift bovenaan op het schrijfblok staan dat ze op schoot heeft, maar de T van Ted is dikker – kennelijk later toegevoegd toen haar te binnen schoot dat niemand me Ed noemt. Terwijl ik al maanden bij haar kom! Maar goed, Jenny wordt door mijn verzekering betaald en haar praktijk zit bij mij in de buurt (naar de maatstaven van Los Angeles dan). Met haar conclusies heeft ze het altijd bij het verkeerde eind, maar ik ben er inmiddels goed in haar onbenullige adviezen aan te horen en ze dan te filteren door het hoofd van een denkbeeldige, veel slimmere therapeut om tot het inzicht in mijn leven te komen dat ik nodig heb. Dat klinkt op zich al disfunctioneel, maar voor mij werkt het toevallig wel.

Ik ben in therapie gegaan nadat ik anderhalf jaar geleden mijn laatste relatie had verbroken, na zes jaar en misschien twee jaar nadat ik dat had moeten doen. Zij begon sterk. We ontmoetten elkaar in de New Beverly Cinema na een voorstelling van Billy Wilders *The Apartment* en werden het er niet over eens wat we ervan vonden. Jeffrey was intelligent – griezelig intelligent – en hartstochtelijk. Toen ik liet merken dat de thema’s van *The Apartment*, ontrouw en overspel, mij niet lekker zaten, confronteerde Jeffrey me ermee dat ik zojuist had beweerd dol te zijn op een andere film van Wilder, *The Seven Year Itch*.

In het begin maakte zijn charisma het verslavend om met hem om te gaan. Maar na verloop van tijd kreeg ik door dat het ook een façade was; binnen in hem zat een gekwetst jongetje. Omdat hij zonder vader was opgegroeid vond ik het niet vreemd dat hij voortdurend bevestiging zocht. Ik vond het vertederend. Het maakte hem menselijk. Tot hij dat jongetje te

veel ruimte ging geven. Er kwamen driftbuien. Onbeheerst gedrag. De baas willen spelen, ook over dingen waarover hij niets te zeggen had. Maar nog steeds was hij dat jongetje, en ik hield van hem, dus ik bleef, met het idee dat het wel weer beter zou worden. Tot ik op een ochtend werd gewekt door zo'n klarenstoot als het leven je af en toe toebedeelt: ik verdiende beter dan dit. Die avond zei ik dat ik er een punt achter zette.

Na ruim een jaar niet meer daten waag ik me er eindelijk weer aan. Voorzichtig steek ik mijn tenen in het oude, vertrouwde water waarover ik allang met de stroom mee meende te zijn gevaren. Jenny informeert ernaar.

'Hoe gaat het daarmee?'

“Daarmee?”

'Ja.'

'Daten?'

'Mm-mm.'

Dat is wel het laatste waarover ik wil praten. De octopus heeft mijn hoofd haast net zo stevig in zijn greep als dat van Lily. En toch kan ik me er niet toe zetten Jenny over onze ongewenste gast te vertellen. Nog niet, tenminste. Ik mag me niet blootgeven, niet laten merken hoe bang de octopus me maakt, en haar alle verkeerde dingen laten zeggen, zoals ze vrijwel zeker zal doen. Jenny. Ik mag haar werk niet voor haar doen, niet in dit geval. Ik zou liever haar werk doen zónder haar, en daarom hou ik dit voorlopig voor me.

Ik had niet eens moeten komen, ik had Lily niet met de octopus alleen mogen laten, maar het zonlicht stroomde door de keukenramen, precies zoals zij het zo graag heeft, en de laagstaande namiddagzon zou haar meer dan genoeg warmte schenken voor een uitgebreid dutje. Ik kon pas maandag een afspraak bij de dierenarts krijgen, en ergens denk ik dat die zon misschien wel genezend werkt. Dat hij onze gast misschien wel bestraalt, onze vis op het droge misschien wel uitdroogt.

‘Zijn octopussen vis?’ vraag ik zonder dat het mijn bedoeling is hardop.

‘Zijn octopussen wat?’

‘Vis. Worden ze tot de vissen gerekend.’

‘Nee. Ik geloof dat het cefalopoden zijn.’

Dat weet zij natuurlijk weer. Ze was vast zo’n meisje dat als ze later groot was oceanoloog wilde worden, maar toen ging ze studeren en viel ze voor een vierdejaars psychologiestudent met grote, mannelijke handen die Chad heette of zoiets. Ik wou dat ik naast Lily opgerold op de vloer in de zon lag. Ik wou dat ik mijn handen op haar kon leggen zoals ik deed toen ze nog een pup was, om haar te laten weten dat ze nergens over in hoefde te zitten, het kwam allemaal wel goed zolang ik maar bij haar was. Daar hoor ik thuis, niet hier.

‘Maar hoe gaat het nu met het daten?’ Jenny haalt me weer bij de les.

‘Daten. Ik weet niet. Best. Rustig. Narcotisch.’

‘Goed voor je eigenliefde?’ vraagt ze.

‘Niet narcistisch.’ God, wat snak ik naar een koekje. ‘Narcotisch. Je weet wel, slaapverwekkend. Saai.’

‘Waarom is het saai?’

‘Daarom.’ Koekjes...

‘Het is toch altijd boeiend om nieuwe mensen te ontmoeten? Kun je het niet zo bekijken?’

‘Zou kunnen.’ Ik zeg het op koppige toon om duidelijk te maken dat ik dat niet doe en ook niet ga doen. Wie weet ligt het aan mij – misschien ben ik nog niet aan daten toe. Wie weet ligt het aan hen – misschien zijn de goeden allemaal al bezet. Wie weet ligt het aan mijn leeftijd. Los Angeles is een Nimmerland vol Verloren Jongens die veel te vaak snoeven en pochen en veel te zelden van enige inhoud blijk geven. Ik begon enthousiast aan het daten en zette mijn beste beentje voor. Maar in minder dan geen tijd zat ik in een reeks eerste dates en merkte ik dat ik niet

meer wist of ik het verhaal waar ik middenin zat al had verteld, of dat ik het een of twee avonden daarvoor tijdens een vorige date had verteld. Om maar niet saai over te komen had ik mijn sterkste anekdotes op een rijtje gezet, een reeks hoogtepunten van geestigheid, en door daar elke keer weer gebruik van te maken hing ik uiteindelijk zelfs mezelf de keel uit.

Dit alles moet ik eigenlijk hardop zeggen, al was het maar omdat mijn verzekering voor deze tijd betaalt en ik mijn verzekering betaal (voor een freelance schrijver is dat geen gering bedrag), maar ik kom niet verder dan een slap: 'Ik, eh... Ik weet het gewoon niet.'

'Vertel eens,' smeekt Jenny.

'Nee.'

'Kom op. Bekijk het anders eens met *tumor*.'

De octopus zwaait zijn machtige armen voor me langs en laat tussen dat chaotische gewapper in een flits zijn hongerige bek voor mijn gezicht opduiken.

Ik krimp in elkaar en mep met mijn handen door de lucht. 'Wat zei je daar?' Het komt er beschuldigend uit.

Jenny kijkt me bezorgd aan. Het zweet dat op mijn voorhoofd parelt kan haar niet ontgaan. Ik spied koortsachtig de kamer rond naar de octopus, maar hij is even snel verdwenen als hij was verschenen.

'Ik zei: "Bekijk het anders eens met humor." Dat is misschien makkelijker.' Haar bezorgdheid smelt tot een glimlach.

Zei ze dat echt?

Mijn botergevangenis sluit me in; de wanden lijken dichterbij dan vijf minuten geleden. Dat is gewoonlijk een voorteken van een angstaanval. Vroeger had ik daar zelden last van, maar de afgelopen tijd heb ik er een paar gehad. De beste manier om een totale meltdown de kop in te drukken is juist dat te doen waar ik niets voor voel: over daten praten. Voor ogen houden dat het leven doorgaat. Datgene waardoor de paniek wordt ver-

oorzaakt niet laten winnen. Vooruit dan maar. ‘Er is wel één man. Knap. Intelligent. Geestig. Knap. Dat had ik al gezegd, hè? Nou ja, zoals hij eruitziet mag dat ook wel. Ik weet alleen niet of hij echt geïnteresseerd is.’

‘In jou.’

‘In de kunst van het poppenkastspelen.’ Ik sla mijn armen beschermend over elkaar. ‘Natúúrlijk in mij. We zijn een tweede keer uit geweest. En dat was fijn.’ Dit is stom. Ik zou over de octopus moeten praten, maar ik mag niet aan de octopus denken. Ik mag de paniek niet voeden. ‘Maar toch wist ik het niet. Of hij geïnteresseerd was. In mij. Dus ik dacht: als hij me bij de tweede keer afscheid nemen wil zoenen, dan zegt dat wel iets. En als hij me wil omhelzen, dan laat ik niet als eerste los.’ Tevreden over dat plan wijs ik naar mijn hoofd – alsof het meer is dan zomaar een hoedenstandaard. Dan bedenk ik dat de octopus zich misschien wel op mijn hoofd verbergt, omdat hoofden kennelijk een plek zijn waar hij graag zit, en ik beklop mezelf van boven tot onder. Jenny kijkt naar me alsof ik een of andere verlamme toeval heb, maar gaat gestaag door.

‘Slim. Dan kon je erachter komen of het een vriendschappelijke omhelzing was of een romantische. En, hoe ging het?’

‘Ik liet als eerste los.’

Ze kijkt me teleurgesteld aan.

Verdedigend: ‘Nou ja, hij liet ook niet los, dus toen stonden we daar als twee mensen die allebei een beroerte hebben gehad en elkaar overeind houden!’ De wanden zijn nu zo gevaarlijk dichtbij dat ik me afvraag of ze me zullen verpletteren of dat ik in hun boterige zachte oppervlak zal worden gedrukt, zodat er nadat ik in de room gestikt ben een perfecte gietvorm van mij overblijft.

‘Dat alleen al had je iets duidelijk moeten maken.’ Jenny droedelt wat op haar schrijfblok; ze maakt het *ed* van mijn naam donkerder zodat het bij de dikkere T past. Ze wordt betaald om